

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

ELBA SPECIAALDRUKKERIJ B.V.

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

OKTOBER 1988

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

oktober 1988

10e jaargang, no. 39

Ere-voorzitter

H. P. Linthorst Homan	Groteweg 123	8191 JV Wapenveld	05206	-	7 87 48
-----------------------	--------------	-------------------	-------	---	---------

BESTUUR:

Voorzitter

R. W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS 's-Gravenhage	070	-	68 35 66
--------------	------------------	-----------------------	-----	---	----------

Secretaris

H. F. L. Wensink	Mauritskade 41b	2514 HE 's-Gravenhage	070	-	64 25 36
------------------	-----------------	-----------------------	-----	---	----------

2e Secretaris

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes	Hanedoesstraat 57	2597 XD 's-Gravenhage	070	-	24 04 47
--------------------------------	-------------------	-----------------------	-----	---	----------

Penningmeester

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010	-	452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----	---	-----------

Voorzitter Sociale Commissie

S. G. Timmers Verhoeven	Blvd. Evertsen 58	4382 AE Vlissingen	01184	-	1 03 55
----------------------------	-------------------	--------------------	-------	---	---------

R. A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	01646	-	1 34 15
----------------	---------------	---------------------	-------	---	---------

Evenementencommissie

J. A. Bakker	Zeekant 92 G	2586 JB 's-Gravenhage	070	-	54 02 45
--------------	--------------	-----------------------	-----	---	----------

J. de Mos	Pr. J. Lelsstraat 36	3151 SJ H. v. Holland	01747	-	21 83
-----------	----------------------	-----------------------	-------	---	-------

ADRESSENBESTAND

Voor adreswijzigingen of correcties

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes	Hanedoesstraat 57	2597 XD 's-Gravenhage	070	-	24 04 47
--------------------------------	-------------------	-----------------------	-----	---	----------

REDACTIE

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010	-	452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----	---	-----------

St. Gen. E.

Giro : 359500

Bank : 54 55 46 826

ABN-Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in december 1988.

Gaarne de hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 december 1988.

In het vorige nummer van de SCHAKEL werd een artikel afgedrukt uit het Algemeen Dagblad van de hand van Pierre Huyskens. In dat artikel nam de schrijver het op voor Prins Bernhard en verklaarde daarin dat de Prins zijn Generaalsuniform kon dragen wanneer hij wilde.

Wij ontvingen een reactie van onze mede-Engelandvaarder Jan Beelaerts van Blokland, waar ik gaarne gebruik van maak voor de volgende beschouwing.

De werkelijkheid van het uniformdragen door de Prins is helaas wat minder fraai dan de voorstelling van zaken zoals Pierre Huyskens geeft. Juist is dat de Prins eervol is ontslagen als opper-officier. Voor opper-officieren is in de wet bepaald dat het uniform ook na het eervol ontslag mag worden gedragen. De toenmalige Minister-President wilde de Prins dit privilege echter onthouden. Verbieden kon hij dat niet, maar hij liet de Prins beloven geen uniform meer te dragen zonder toestemming van de Minister-President. De Prins stemde hierin toe door de druk die op hem werd uitgeoefend. Ook latere kabinetten durfden het niet aan deze regeling te wijzigen.

Toen in 1981 het eerste Eerbetoon voor de Prins werd georganiseerd werd aan de Minister-President gevraagd de Prins bij die gelegenheid toe te staan het Generaalsuniform te dragen. De Minister weigerde en wilde zich aan de oude afspraak houden. Dat men in Den Haag benauwd was voor dat eerbetoon bleek uit de druk die op de initiatiefnemer, Jan Beelaerts van Blokland, werd uitgeoefend. De Grootmeester en de Chef van het Militaire Huis van Hare Majesteit de Koningin verzochten hem dringend van het Eerbetoon af te zien. Beelaerts verklaarde daarover niet te piekeren, tenzij de Prins dat zelf zou willen. De Minister-President deed nog een poging het Eerbetoon af te gelasten, en wel bij een van de leden van het Comité van Aanbeveling. Die legde uit dat het een privé aangelegenheid was van alle deelnemers; iedereen in burger en alles binnen de hekken van Soestdijk.

Duidelijk zal zijn dat Jan van Beelaerts, door al dat angstige gedoe uit Den Haag, toch benauwd was dat er iets mis zou gaan en de dag van het Eerbetoon in grote spanning heeft beleefd. Zijn triomf moge ook duidelijk zijn. Het resultaat van dat voortreffelijk verlopen eerbetoon was dat de Prins tegen Beelaerts zei: "Ik lag onder het podium en jij hebt mij er weer opgezet."

Wij, die erbij waren, hebben genoten dat onze Prins zo een feestdag kon worden bereid. Zonder uniform maar wel allemaal in hetzelfde pak: grijze broek, donkere blazer. De Prins heeft toegezegd alleen met toestemming van de Minister-President het Generaalsuniform te dragen. Hij houdt zich daar aan en het Kabinet is benauwd die regeling te wijzigen. Helaas. Wij zouden de Prins dat privilege zo graag gunnen. Maar met of zonder uniform. Prins Bernhard blijft altijd onze Generaal van Oranje.

Rudi Hemmes
Voorzitter

Van verschillende zijden is bij de redactie gereageerd op het artikel in de SCHAKEL van juli jl. inzake de 4 mei Herdenking in de Nieuwe Kerk en op de Dam in Amsterdam. Op één uitzondering na, getuigden deze reacties van bijval.

Paul Ph. Veerman maakte ons er echter op attent dat de bijeenkomst in de Nieuwe Kerk te Amsterdam **niet** werd ontsierd door politieke opmerkingen. De redactie was zelf niet aanwezig en had haar mening gevormd aan de hand van wat uit de media bekend was geworden. Inderdaad, de indrukwekkende rede van de Heer Bill Minco, de enige spreker op deze bijeenkomst, was niet politiek geladen. Bij de media werd echter té veel nadruk gelegd op een zin aan het eind van die rede, waar naast een opsomming van namen van beruchte concentratiekampen, in één adem door de spreker genoemd werden: Vietnam, Zuid-Amerika, Afghanistan en Zuid-Afrika. Wij blijven echter wel van mening dat deze laatste opsomming **niets** van doen heeft met een herdenking van Nazi-slachtoffers. Het ontbreken van het noemen van deze landen zou geen enkele goedwillende aanwezige hebben gestoord.

Van G. A. van Borssum Buisman ontvingen wij een reactie over deze Amsterdamse en ook andere herdenkingen. Enkele passages van diens brief willen wij de lezers van de SCHAKEL niet onthouden.

"Met grote instemming heb ik je kritische beschouwing gelezen van de 4 mei Herdenking op de Dam, zoals mevrouw Judith Belinfante c.s. deze den volke hebben opgedrongen. Afgezien van teleurstellende details, zoals het negeren van het KNIL, het uitsluiten van het British Legion, enz. valt helaas de algemene tendens te constateren van de ook op ander terrein zo populaire nivelleringsgedachte. Voor het gemak alles maar combineren en critici afschepen met utiliteitsargumenten. Deze stroming is trouwens al veel langer aan de gang. Voor de herdenking op de Grebbeberg, waar ik vele jaren aan heb deelgenomen, luidde de uitnodiging van de BLS steeds "... de herdenking van de militairen die sinds 10 mei 1940 waar ook ter wereld voor het Koninkrijk zijn gevallen", doch sedert de laatste paar jaren werd hieraan toegevoegd "en van alle militairen die, anders dan door oorlogsgeweld, in werkelijke dienst zijn overleden." Naar mijn mening komt dit neer op devaluatie van het Eerbetoon aan hen, die bewust hun leven op het spel hebben gezet voor het vaderland. Ik schreef hierover in 1986 naar de columnist van de Telegraaf B. Lulofs, die het met mij eens was. Ook elders trok ik aan de bel, echter zonder resultaat. Doch ook "dichter bij huis" vond een egalisatie plaats. In je verslag van de herdenking aan de Hogeweg in Den Haag ben ik het met je eens dat ook oud-collega's van de Inlichtingendiensten (i.c. dus zuster-diensten) daar terecht aanwezig waren. Velen van hen hebben de S.O.E.-agenten gekend. Maar een wijziging achteraf van de opzet van het "Engelandspiel Monument" - de herdenking van de op beestachtige wijze vermoordde agenten (met daaraan toegevoegd degenen, die als direct gevolg van het E-spiel het leven verloren) - acht ik onjuist. *(noot van de redactie: dit refereert aan de zin in de uitnodiging voor deze plechtigheid "het monument voor de slachtoffers*

van het Engelandspiel en de overige inlichtingen-diensten"). Door alles over één kam te scheren wordt het eerbetoon aan de 54 gesneuvelde agenten van de S.O.E./Dutch gedevalueerd. Enige jaren geleden schreef ik hierover naar de organisatoren van deze herdenking, kreeg een minder genuanceerd briefje terug en op mijn reactie geen antwoord.

Zelfs van militaire en a-politieke zijde hebben we het dus laten afweten en wanneer Judith Belinfante c.s. het nu maar "op één grote hoop willen gooien" is dit een voortzetting van een tendens, die al langer aan de gang is en ik ben somber gestemd t.a.v. een uitbanning van de politieke belangen (zoals verwoord door Van Thijn). Dit jaar ben ik ook niet naar de Grebbe geweest, maar heb de graven bezocht van air-crews, die agenten hebben gedropt - waarmee ik maar wil zeggen dat georganiseerd herdenken van gesneuvelden een te moeizame aangelegenheid is om het iedere Nederlander naar de zin te maken."

FMB

KONINGIN WILHELMINA

Jarenlang hebben wij op 31 augustus, de verjaardag van de Moeder van de Engelandvaarders, onze onvergetelijke Koningin Wilhelmina, gevierd. Op initiatief van ons bestuurslid Jacob de Mos en van wijlen Ewoud Doerrleben herdenken wij die dag telkenjare, door bij de door de Engelandvaarders aangebrachte gedenksteen boven de Koninklijke Crypte in de Nieuwe Kerk te Delft, bloemen te leggen en met enkele Engelandvaarders even in gedachten stil te staan bij wat Zij voor ons in de jaren 1940-1945 heeft betekend. Zo ook op 31 augustus jl. is dit gebeurd. Jacob de Mos zorgde er weer voor dat de kleine intieme plechtigheid, ondanks de restauratiewerkzaamheden rond het Graf van de Oranjes, goed verliep.

Sinds de oprichting en onthulling van het Wilhelmina Monument, vorig jaar november, hebben wij aan dat Delftse gebeuren een nieuwe traditie toegevoegd. Ook op 28 november, de sterfdag van Koningin Wilhelmina, zullen wij jaarlijks, aan de voet van dat indrukwekkende monument, bloemen leggen namens alle Engelandvaarders die een apart plekje in hun harten hebben gereserveerd voor Haar, aan wie het Vaderland zo veel verschuldigd is. Degenen onder ons, die aan deze intieme samenkomsten willen deelnemen, om de juiste tijd en plaats te vernemen, kunnen zich in verbinding stellen met de initiatiefnemer en organisator van het geheel, Jacob de Mos (tel. 01747-2183).

FMB

"STANK" VOOR DANK

Dat mooie stukjes natuurgebied in Nederland zo nu en dan tot vuilstortplaats worden gedegradeerd is op zichzelf geen schokkend bericht meer. Tussen Almelo en Zenderen ligt een prachtig stukje bosgebied genaamd de Vloedbelt. Midden in dat stukje natuurschoon staan twee kleine oorlogsmonumenten waar elk jaar op 4 mei een officiële dodenherdenking plaatsvindt. Daar werden twee mensen, een jonge verzetsman uit Nijverdal en een 23-jarige RAF-piloot, in maart 1945 door de Sicherheitsdienst met een nekschot vermoord. Regelmatig komen hier mensen deze historische plaatsen bezoeken, aangetrokken door de serene rust en stilte die hier nog heersen en om even in gedachten te vertoeven bij de gruwelijke gebeurtenissen van weleer, stil te staan bij het lijden en de offers die toen gebracht zijn. De overheid heeft nu juist deze plek gekozen om als vuilstortplaats te gaan dienen.

Oud-verzetsstrijders en nabestaanden hebben op de sinds 1981 bestaande plannen geschokt gereageerd. Voor onze Engelse bondgenoten zal dit een slag in het gezicht zijn. Door betrokkenen zijn alle wettelijke procedures voor het indienen van bezwaren gevolgd. Aan ons Genootschap, als erkende Verzetsorganisatie in het kader van de Stichting Samenwerkend Verzet, werd verzocht ook onze visie en bezwaren kenbaar te maken aan Burgemeester en Wethouders van de gemeente Borne in wier grondgebied de Vloedbelt is gelegen. Wij hebben aan dit verzoek voldaan omdat ook wij van mening zijn dat een dergelijke ontwijding van historische grond onaanvaardbaar is. "Stank" voor dank aan onze mede-Verzetsstrijders, aan onze bevrijders moet voorkomen worden! Adhesiebetuigingen met deze door ons volledig onderschreven protestactie tegen een dreigende verloedering van een Verzetsgedenkplaats kunnen worden ingezonden aan: E. J. A. Mossel, Grote Bavenkelsweg 18, 7625 SH Zenderen.

FMB

REMINDER REGIO NOORD

De bezoekers van onze volgende halfjaarlijkse samenkomst in het Noorden wil ik hierbij er nog aan herinneren dat deze zal plaatsvinden op **woensdag 19 oktober a.s. te Groningen** en wel in: Café-Restaurant "De Faun", Heerenstraat hoek Zuiderdiep, waar wij elkaar deze keer (en mogelijk ook volgende keren) zullen ontmoeten van ca. 10.30 uur tot ca. 16.00 uur. Zoals reeds in een vorige SCHAKEL werd opgemerkt, zal het oude vertrouwde "Boschhuis" er dan niet meer zijn....!

Coen Kleiverda
Tel. 05908-18182

Het vorige nummer van de SCHAKEL heeft heel wat herinneringen losgewoeld. Van Engelandvaardster **Truus Vollema-Nijenhuis** ontvingen wij de volgende bijdrage:

"WAAROM ZIJ EN WIJ NIET?"

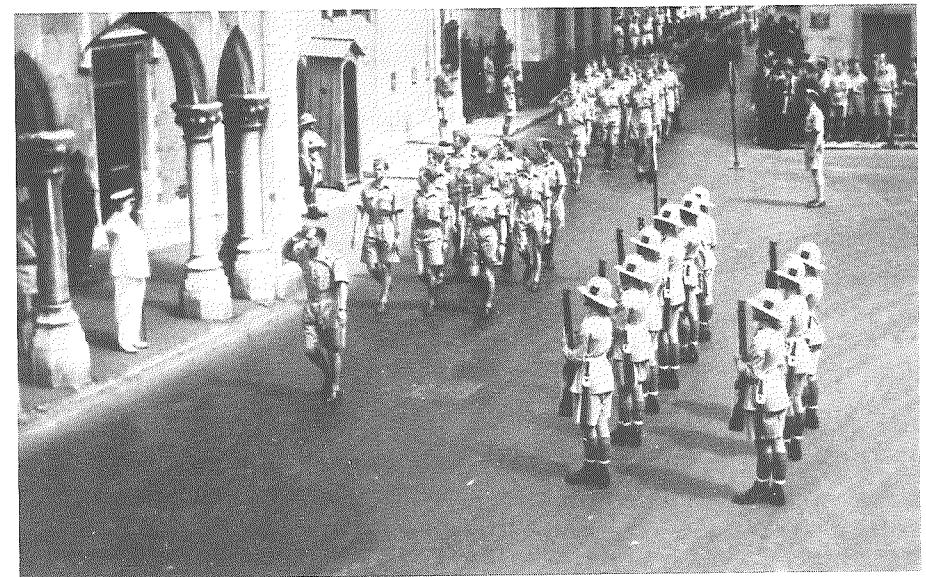
In het nummer van juli 1988 las ik het artikel van Bram Grisnigt "The Rock" met daarin "Waarom zij en wij niet?" Wellicht mag ik hierover een lichtje doen opgaan. Gerco en ik kwamen, via Putte (tante Betty en Oom Job) te voet over de Jura in Zwitserland aan op 14 november 1941. Zonder papieren uiteraard. Via de gevangenis in Neuchatel voor Gerco, Theo Wachtel en Albert Scheffer en voor mij het "Leger des Heils" als gevangenis. Ik mocht, begeleid door 2 Zwitserse soldaten, bajonet

op het geweer, 1x per dag de gevangenis bezoeken. Na enige dagen kwam er een Engelse studente bij in het Leger des Heils. Gevlucht uit Frankrijk. Samen zijn wij naar de Engelse legatie gegaan. Na ons verhaal werden wij door de Engelsen direct in een 1e klas hotel geplaatst. Graag gaf ik mijn belofte om met mijn man de legatie te bezoeken voor een gesprek, zodra mijn man zou worden vrijgelaten. Voor vrijheid zorgde, na mijn telefoontje, Generaal van Tricht, onze Militair Attaché in Bern. Zo

kwamen wij dan in Bern aan, door een fel verlicht Zwitserland, wat ons een extra feestelijk gevoel gaf na de verduistering in Nederland. De Generaal zond ons door naar de Engelse Ambassade, waar Gerco vele inlichtingen kon verstrekken over Nederland. Hij zat daár in de OD onder Overste Wanninkhof, die later in het Oranje-hotel in Scheveningen is omgekomen. Klaarblijkelijk waren zijn inlichtingen voor de Engelsen van veel waarde en als tegenprestatie gaf de Eng. Mil. Attaché aan Gerco de naam op van een agent van de Engelse Geheime Dienst in Barcelona, mochten wij daar ooit komen.

Mei 1942 kwamen wij inderdaad in Barcelona aan, waar Gerco zich bij het Britse Consulaat vervoegde. Daar wist men reeds alles van ons af en bleek de Attaché in Bern woord te hebben gehouden. Daar was het plan reeds klaar ons van boord te

P.S. Met een vergrootglas zijn op de foto uit Gibraltar nog te herkennen : Voorop Dr. Prins die salueert; daarachter van links naar rechts: 1e rij: Jan Risseeuw, Dr. Cohen, 3e onbekend maar had rood haar; 2e rij: Gerco Volleman, Jan Wijnekes, Ger Gouwman; 3e rij: 1e links onbekend, Albert Scheffer, Freddy Hecht.

halen. Toen is afgesproken dat, als het lukte, nog enige Nederlanders van boord zouden worden gehaald. Er waren er echter velen, ook uit Frankrijk. Gerco kon een aantal aanwijzen wie hij wilde. In totaal werden het er 17 man en wij tweeën. En zo vertrokken wij met de "Cabo de Bueno Esperanza" einddoel Rio de Janeiro, volgens onze felbegeerde papieren. In de buurt van Gibraltar werd dit schip aangehouden bij het eerste ochtendgloren door een Engelse patrouilleboot. Eerst werden Els van Dien en ik als spionnen verhoord. Achteraf bleek dat de kapitein een Noor was, die 18 jaar in Rotterdam had gewoond en dus vloeiend Nederlands sprak. Er werden nog 17 man als represaille van boord gehaald. Uiteraard met vele boze woorden van de Spaanse officieren. Ik zie nog een kist whisky aan boord van de "Cabo" gehesen worden om de gemoederen te sussen. Dit is nog een politieke rel geworden tussen de Engelsen en de Spanjaarden en heeft dit knap geregisseerde stuk zich, jammer genoeg, nooit meer kunnen herhalen. Onder andere hiervoor heeft Gerco de M.B.E. van de Engelse Koning mogen ontvangen. In juni 1942 op "United Nations Day" liep een zéér trots Contingent van 10 man (zie foto) Nederlanders in Engels uniform mee in de Parade op "The Rock". "I take the high road and you take the low road".

Truus Vollema-Nijenhuis.

Van Engelandvaarder **Frans van Rijn** ontvingen wij een uitvoerig verslag van zijn belevenissen aan boord van de "Cabo de Bueno Esperanza" dat wij vanwege de plaatsruimte wat hebben moeten inkorten.

CABO DE BUENO ESPERANZA

In het julinumnummer van de SCHAKEL verscheen op pagina 17 van de hand van Bram Grisnigt, een artikel over "The Rock". Schrijver dezes stond naast Bram op het achterdek van de Cabo en zagen Henk Kroese en Charlie Hugengolz de duik nemen. Wij voeren verder op Cadiz aan, waar de Cabo een dag bleef liggen om door te varen naar Lissabon.

In Gibraltar waren de officieren en aspirant-officieren door de Engelsen van boord gehaald. Wij -de gewone toeristenklasse- zouden naar Curaçao gaan. In Lissabon werd ik door de overblijvers gekozen om naar de Nederlandse gezant te gaan samen met Frans Borgman-Brouwer en te trachten geld te krijgen, want we zouden nog 30 dagen op de Cabo moeten doorbrengen en het karige zakgeld, dat de Nederlandse consul in Barcelona ons had toebedeeld, was allang op. Op mijn verzoek weigerde de gezant in te gaan. Maar wij bleven aanhouden omdat het toch volkomen tegen

alle regels van naastenliefde doch ook vaderlandsliefde was, een stel jongelui, die al heel wat hadden meegemaakt, aan armoede en ellende zonder een cent op zak een dergelijk lange zeereis te laten doormaken. Uiteindelijk zwichtte de gezant en betaalde 30x70 gulden in pesetas uit op voorwaarde dat ik zou tekenen voor dit bedrag. Bij terugkomst op de Cabo met groot gejuich ontvangen. De Ybarra Mij. (Spaans) gevestigd in Barcelona en Bilbao, telde twee oude stomers, overgenomen van de Cunard-Starlines. De "Cabo de Bueno Esperanza" en de "Cabo de Hornos". In Cadiz had het schip een lading sherry ingenomen en een van ons had toegezien in welk ruim deze lading terecht was gekomen. En wij zouden geen goede Engelandvaarders geweest zijn, indien wij de weg naar dat ruim niet hadden gevonden.

Midden op de Atlantische Oceaan passeerden wij een U.S.A.-eskader, dat voer Zuid-Noord en wij raakten bij het zien ervan in dol enthousiasme. Het hoeft geen betoog dat wij ons glaasje sherry lieten smaken, want Leike Hendriks, 17 jaar oud, later RAF-piloot en 2x in actie neergeschoten, was klein van stuk en lieten wij door een mangat afdalen om even later ons de nodige alcoholische versnaperingen aan te reiken. Na 15 dagen passeerden wij de keten van de eilanden "boven de wind", om precies te zijn langs Saba, St. Vincent en Grenada en voeren wij de baai binnen van het eiland Trinidad op de ree van Port of Spain. Hier hebben wij 5 dagen gelegen en kwam iedere dag een stroom van ambtenaren van de Engelse geheime dienst aan boord en werd iedere passagier van haver tot gort doorgelicht.

Het hoofd van de recherche van de politie van Curaçao kwam ook eens poolshoogte nemen. Ook werd er een verdacht Duits echtpaar van boord gehaald, dat door enkelen van ons gedurende de tocht in de gaten was gehouden. Via de havenstad Puerto Gabello in Venezuela, waar wij een middag bleven liggen, voeren wij naar Curaçao waar wij in de vroege morgen om 6 uur binnen zouden lopen. Onze harten bonsden toen wij de Hollandse geveltjes zagen. Om 8 uur lagen wij aan de kade bij het R.K.-zeemanshuis in de St. Annabaai.

Nog diezelfde dag kwamen wij allen voor de keuring en ik was de enige die werd afgekeurd voor alle militaire diensten wegens slechte ogen en werd het fort Adam uitgestuurd. De hoofdaalmoezenier verzorgde mij onderdak in het R.K.-zeemanshuis. Spoedig zag ik mijn reisgenoten weer. Zij hadden vernomen dat zij nog minstens anderhalve maand op Curaçao moesten vertoeven en wachten op de komst van de "Cabo de Hornos", die ook onderweg was naar Curaçao met een veertigtal jongelui. Met enkelen van ons zijn wij naar het Hoofd van Financiën getrokken, om ons allen te voorzien van de nodige tropenkleding, want praktisch iedereen liep rond in voden van Franse uniformjassen tot wat een broek moest heten. Dit werd botweg geweigerd. De Heer Franken gaf niet thuis !!! Toen ben ik maar naar Mgr. Verriet, Bisschop van Curaçao, gegaan en vertelde hoe mijn vrienden erbij liepen. Ogenblikkelijk gaf hij opdracht alle jongelui van tropenkostuums, ondergoed, sokken, schoenen etc. te voorzien op rekening van het Bisdom Curaçao.

Inderdaad kwam de "Cabo de Hornos" binnen varen en het terug zien van zoveel oude vrienden uit Toulouse en Perpignan gaf ons grote vreugde. Door de Shell werd in de Piscadera-baai club een groot feest gegeven en dit is het einde van ons relaas met de Cabo. Na enkele dagen heb ik mijn mensen met lede ogen zien vertrekken naar Canada, niet vermoedend dat ik hen in begin oktober 1942 eveneens als soldaat kon herenigen om op 13 december 1942 met de Queen Elisabeth naar Good Old Britain de Oceaan ten tweede male over te steken.

Rest nog te vermelden dat ik bij aankomst in Londen, februari 1943, door de Overste Pinto werd verhoord. Tijdens dat gesprek bleek dat de plattegrond van Toulouse, waarop aangegeven de locatie van de Franse Breguet vliegtuigfabrieken, - welke kaart ik aan de inlichtingsofficieren in Port of Spain, Trinidad, had overhandigd, - mede gediend had de RAF in de gelegenheid te stellen dit complex efficiënt te bombarderen.

F. Th. J. van Rijn

MIRANDA DE EBRO

Een naam die bij vele Engelandvaarders zowel nare als vrolijke herinneringen oproept.

Engelandvaarder H. Overst, die kortgeleden ontdekte dat ons Genootschap bestond en als gevolg daarvan in ons adressenbestand werd opgenomen, schreef ons een brief met de vraag of er ooit wel eens een initiatief is genomen om de oud-kampbewoners van Miranda de Ebro op een reünie bij elkaar te krijgen.

We moeten hem teleurstellen. Een dergelijk initiatief is tot nu toe nog niet genomen. Maar wat nog niet is kan nog komen. Evenals in het noorden des lands de "Zwedengangers" zo nu en dan bij elkaar komen om wrange en zoete herinneringen op te halen. Mochten er lezers zijn die het initiatief daartoe willen nemen, dan staat de SCHAKEL ter hunner beschikking om hun oproep daartoe te vermelden. Wij wensen hen daarbij veel succes toe. Voor de goede orde, het adres van H. Overst is: Ruyschstraat 12, 1091 CB Amsterdam, tel. 020-665 4172.

FMB

Het verblijf in Spaanse gevangenissen en in het kamp Miranda de Ebro, was niet altijd kommer en ellende. Er werd ook veel afgelachen in die tijd. Engelandvaarder Theo van Besouw klom ditmaal in de pen om verslag te doen van dulle belevenissen in een **Madrileens** cachot.

Veel is er reeds verteld over het hockeyteam van de Nederlandse Engelandvaarders in Madrid; hun overwinningen werden destijds breed uitgemeten in de dagbladen van de Spaanse hoofdstad, maar dat er in 1943 in Spanje ook nog een glorieus voetbal elftal heeft gespeeld is veel minder bekend. Weliswaar publiceerde dhr. Visser in zijn boek "De Schakel" een foto van dit team, maar hij gaf daarbij wel een fout onderschrift, door te stellen dat dit Nederlands elftal in Miranda met 8-0 zou hebben gewonnen van de Spanjaarden. Voorts nam hij niet eens de moeite om de namen der spelers te achterhalen. Maar goed dan, er was destijds een voetbal elftal en dat was op zich niet zo bevreemdend want als men in die jaren, waar ook ter wereld 12 Nederlanders bij elkaar had en men gaf hen ook maar iets dat op een bal leek, was het totaal geen probleem hiervan een voetbalteam samen te stellen.

Zoals bekend waren er 31 Engelandvaarders in spé (de zogenaamde flitsers), die het wachten in Madrid goed zat waren en in september 1943 trachtten om clandestien voor de Nederlandse- en Spaanse autoriteiten naar Portugal te geraken om aldus sneller in het "beloofde (Enge)land" terecht te komen, teneinde hun steentje bij te dragen in de bevrijding van het vaderland. De operatie mislukte grandioos en de 31 optimisten belandden voor een extra 4 maanden in diverse gevangenissen, waaronder "Porlier" in Madrid. Behalve de overal elders normaal verplichte nummers zoals appèl met "Bandera", tweemaal per dag luchten en 's zondagsmorgens naar de Mis, was hier ook nog het verplicht vrijwillig bijwonen van voetbalwedstrijden. Op de eerste zondag van oktober 1943 geschiedde het, dat "el Ministro de Gobernacion" een bezoek zou brengen aan deze gevangenis. Ter gelegenheid van deze visite kreeg het interieur van deze oude fabriek een extra opknapbeurt; in de ziekenafdeling werden de gevangenen voor een dag zelfs in de lakens gelegd (na vertrek van de hoge ome lagen ze weer op de bekende jute zakken) en als klapstuk van het feestelijk gebeuren stond er een voetbalwedstrijd op het programma. Een Porlier elftal zou het moeten opnemen tegen een team uit een der gevangenissen van Segovia. Ook op dit gebied mocht niets aan het toeval worden overgelaten, zo werd de Nederlanders verzocht om een elftal samen te stellen en op de woensdag voorafgaande aan de grote dag als "sparring partner" te dienen van de "Porlier boys". De Nederlandse gedetineerden, blij dat zij hun benen weer eens konden strekken en vooral ook met de armen konden zwaaïen (dit was namelijk bij het marcheren tijdens het luchten streng verboden) namen dit aanbod gaarne aan. Het werd een aardig partijtje voetbal, voor gevangenisbegrippen zelfs op een goed peil en het bleef tot het einde toe spannend. Onvoldoende dekking van de snelle rechtsbuiten der Spanjolen leverde tenslotte een 2-1 nederlaag voor de Nederlanders op.

Maar de duizenden gevangenen waren lyrisch over het vertoonde spel en 's avonds kregen "los Holandesos" een extra portie soep. De grote dag kwam : op de grote patio was het altaar opgeruimd, de doelen geplaatst, een tribune opgezet en rode lopers uitgelegd.

Tijdig voor de aanvang van de wedstrijd werden de gevangenen naar het "stadion" afgemarcheerd. Bazuingeschal weerklonk en de hoogwaardigheidsbekleders, vergezeld van de nodige bazen der Guardia-Civil namen hun plaats in. De twee gevangenis elftallen kwamen het veld op en werden na het spelen van de "Marcha Real" aan de grote baas voorgesteld. De wedstrijd begon en stelde - mogelijk vanwege de zenuwen - niet zo geweldig veel voor. Na een tiental minuten begonnen enkele teleurgestelde prisoniers "los Holandesos" te roepen, welke kreten snel door alle aanwezigen werden overgenomen, dra uitgroeiend tot een oorverdovende smeebede. Weten zullen we het nooit, maar het komt ons voor dat el Ministro de gevangenis-directeur om uitleg heeft gevraagd. Hoe het zij, in zijn opdracht werd de wedstrijd afgefloten. De leider van het Nederlandse contingent, Van Stolk, moest zich op de tribune melden en via de omroepinstallatie werden de Oranje spelers

opgeroepen zich om te kleden en de wedstrijd verder uit te spelen. Als "warming up" werden de bezwete shirts van de Segovia trotters (leve de hygiëne) overgenomen en tot groot enthousiasme van de gemeenschap der gevangenen werd het team aan de minister voorgesteld. Bij de in eerste instantie "ceremonie protocolaire" was het opgefallen, dat de beide Spaanse aanvoerders (kennelijk hiertoe geïnstrueerd) de Franco groet brachten voordat tot presentatie der spelers aan de minister werd overgegaan, iets waar de aanvoerder der Nederlanders uiteraard geen boodschap aan had. Dit alleen al maakte hem de held van de middag, ondanks het feit dat hij op het veld niet zo geweldig veel voorstelde.

Over de wedstrijd zelf valt niet zoveel te vertellen, het was allemaal meer spannend dan fraai; de einduitslag 1-1.

Wel dient gememoreerd te worden dat de leiding van dit voetbalspel in handen werd gegeven van niemand minder dan de beste doelverdediger ter wereld uit de dertiger jaren, Zamora!

Het ijzer werd gesmeed toen het heet was, althans dat werd verondersteld. Na afloop van het voetbalspel namelijk werd de minister gewezen op de ongelukkige situatie waarin de "flitsers" zich bevonden. Mañana, zou hij er meteen wat aan gaan doen. Voor Spaanse begrippen deed hij dat misschien ook wel, want binnen drie maanden (sic) was de meute, waarvan een deel nog even naar Miranda de Ebro was terug gestuurd, bevrijd en op de trein naar Portugal gezet.

Over de verrichtingen van de Oranje mannen (zie foto) nog het volgende : Keeper, Frans van Renswouw verdedigde zijn doel als een leeuw, aan het tegen hem gescoorde doelpunt ging hij totaal vrijuit.

Harrie Wille, rechts-achter, speelde voor bull-dozers waartegen de kleine Spanjolen zich letterlijk te pletter liepen.

Theo van Besouw, aanvallend links-achter, had zich voorgenomen de snelle rechts-buiten de voet dwars te zetten, hetgeen maar matig lukte want uitgesproken deze makker scoorde het enige Spaanse doelpunt. André van Rijsewijk, een eerste klas hockeyer uit Breda was de spil van het middenveld, geassisteerd door Eddy Legrand en de grote tacticus van de Meeberg, die de schakel vormde tussen de achterhoede en de voorwaartsen. Leo Gimbrère, ook een hockey-ster maar dan van Tilburg, was vanwege zijn lange benen en vermeende snelheid op de links-buiten plaats gezet. Hij liep aanvankelijk wat onwennig (zonder stick) maar bracht gaande de wedstrijd zo af en toe de bal aardig voor het Spaanse doel. Hetzelfde gold voor Piet Droog op de andere vleugel, hoewel hij met zijn marine voorkomen de tegenstanders nogal eens torpedeerde. Wels en Besançon speelden in de spits, ofschoon technisch niet zo begaafd vormden zij door hun ongekunsteld enthousiasme vaak een bedreiging voor de Spaanse doelman. De ster van het veld echter was onbetwist Ben Ruesink (zaliger gedachtenis). Hij was de grote technicus, de zwerver, de man die openingen wist te maken en gevallen gaten wist te dichten. Hij was het ook die laat in de

tweede helft met een schitterend afstandschot de gelijkmaker scoorde. Wiselius was de enige en algemene reserve, die in stilte bad dat er in 's hemelsnaam geen beroep op hem zou worden gedaan. Welnu, zijn gebed werd verhoord.

Besluitend kan worden gesteld, dat in de belevenissen van deze Engelandvaarders deze voetbalmatches nauwelijks evenementen waren om over naar huis te schrijven. Hierbij mag echter niet vergeten worden, dat mede door hun optreden voor duizenden gevangenen - waarvan een aantal slechts het uitzicht had op de doodstraf - niet alleen even het grauwe, eentonige, droeve bestaan van elke dag werd onderbroken, maar dat hen zelfs enkele uren van vreugde en ontspanning werden bezorgd.

Vught, Theo van Besouw

VAN ONZE BELGISCHE VRIENDEN

Wij hebben onze jaarlijkse reünie; onze Belgische vrienden verenigd in het Nationaal Verbond van Oorlogs Ontsnapt, organiseren iedere twee jaar een bijeenkomst waaraan een militair evenement is verbonden, de zogenaamde "Wisselprijs der Ontsnapt" (Challenge de l'évadé). Dit is een soort overlevingswedstrijd waaraan verschillende onderdelen van de Belgische strijdkrachten deelnemen. De finale van dit soms méér dan 24 uur durende evenement wordt dan bijgewoond door leden van onze Belgische zusterorganisatie, die daarvoor ook ons Genootschap uitnodigt. Dit jaar vindt het gebeuren plaats op de Luchtmachtbasis Bierset bij Luik waar men op 28 oktober a.s. om 09.00 uur (heel vroeg dus !) wordt ontvangen. Men wordt dan naar de diverse plaatsen van actie gebracht om de verrichtingen in oogen-schouw te nemen. Een welvoorzien lunch besluit deze dag.

Nadere inlichtingen en opgave voor deelname dienen te geschieden via ons bestuurslid "voor Belgische Zaken":

S. G. Timmers Verhoeven, Blvd Evertsen 58, 4382 AE Vlissingen, tel. 01184-10355.

FMB

Er is veel geschreven over het verzet in Nederland en over de diverse ontsnappingsroutes naar vrij gebied. Aan het Nederlands georganiseerd verzet in België gedurende de jaren 1942/43/44 mag wellicht aparte aandacht geschonken worden. Reeds geruime tijd voor W.O. II werkten en woonden een groot aantal Nederlanders bij onze zuiderburen, met name in Brussel en Antwerpen. Door toeval kreeg ik van twee kanten een aantal jaren geleden inzage in het rapport d.d. 27 september 1944 van het "Comité tot steun van Nederlandse Oorlogsslachtoffers in België 1942-1944". Het ontstaan van genoemd Comité is te danken aan het feit dat in 1942 Ds. A. G. B. ten Kate (Predikant van de Nederlands Hervormde Gemeente te Brussel) in aanraking kwam met de Heer Bolle. De Heer Bolle heeft gedurende W.O. II ongelooft veel gedaan voor zijn verdrukte landgenoten in België. Door zijn vele relaties was zijn verzetswerk zeer veelzijdig. Hij behoorde tot de organisatoren van het geheime leger en zette hij de "Escape-lines" naar Zwitserland en Spanje op. Na zijn gevangenschap (Breendonk en Buchenwalde) keerde hij heelhuids - reeds tegen de 60-jarige leeftijd - te Brussel terug. Door deze beide personen werd in het najaar het eerder genoemd Comité opgericht.

Haar doel was om Nederlandse vervolgd in België, alsook vanuit Nederland komende, te kunnen bijstaan met valse papieren, huisvesting, levensmiddelen (bonnen), werk, geld, het doorleiden van personen bestemd voor militaire dienst bij de Geallieerden of bij onze eigen units. Door het verkopen van valse persoonsbewijzen en door het (laten) inschrijven in de registers van de burgerlijke stand, het verschaffen van trouwboekjes enz., werden van welgestelde Nederlanders spontaan sommen geld verkregen, waardoor vele kosten werden gedekt. Daarnaast was er de zorg voor Joodse kinderen. Met het doorsturen van Nederlanders (Engelandvaarders) naar Zwitserland en Spanje was er nauw contact met de bekende "Dutch-Paris lijn" (Van Tricht lijn), waardoor tevens Geallieerde vliegers de weg terug naar Engeland hebben kunnen vinden. Daarnaast waren er de diverse koeriersdiensten, waarvan die met het Nederlandse Gezantschap in Bern bijzonder belangrijk was. Via dit Gezantschap stelde de Nederlandse regering te Londen regelmatig gelden ter beschikking teneinde de doelstellingen van het onderhavig Comité te dekken. In mei 1943 kwamen een groot aantal Nederlandse studenten naar België, die de loyaliteits-verklaring niet hadden getekend, en derhalve werden gezocht voor tewerkstelling in Duitsland. Daarbij arriveerden ook weer meer militairen. Het zoeken naar kamers of het onderbrengen van deze mensen bij de Nederlandse of soms ook Belgische families was riskant werk. Dit werk nam voortdurend toe, alsook de daarmee gepaard gaande verschaffing van valse papieren. In geval van ziekte van ondersteunden in België of afkomstig uit ons land, moesten er betrouwbare artsen worden gevonden. De mensen die uit Nederland kwamen, moesten bijv. op tijd in Brussel aan zien te komen, nl. op tijd vóór de avondklok. De grenzen tussen Nederland en België werden uiteraard bewaakt (verschil van bezetting), en de overgangen bij

Putte, bij Hulst, of ergens via de Brabantse en Limburgse grensovergangen, vormden zekere hindernissen met de nodige risico's.

De onderduikfamilies in België hebben zich bijzonder goed van hun taken gekweten. Zo herinner ik mij later te hebben vernomen, dat Mevrouw van Gellicum met wel meer dan tien onderduikers werd gearresteerd. Met grote kracht wist zij de Duitsers ervan te overtuigen dat het om een feestje ging, en iedereen "netjes" was ingeschreven. Een geweldige vrouw.

In zo'n rapport kom je veel bekende namen tegen. In de Nederlandse kolonie bestond redelijk goed onderling contact. Nu na tientallen jaren na de oorlog lees je wat meer over wie wat heeft gedaan destijds. Toen wist men natuurlijk niet van elkaar wie wat deed, in het gestadig groeiend Comité. En dat was maar goed ook want al wist je weinig, je wist nooit van te voren of je bij de arrestatie doorsloeg.

Dat was ook de reden waarom David Verloop zich in maart 1944 van het leven beroofde door van de 2e etage in de gevangenis van St. Gilles te Brussel te springen. Het rapport zegt zeer terecht "Ere zij zijn nagedachtenis".

Een belangrijke taak was verder het zo gunstig mogelijk inwisselen van de verkregen gelden; hiervoor werden betrouwbare bankrelaties gevonden. Ook werden microfilms gemaakt van de Belgische en Nederlandse illegale pers, alsook van belangrijke documenten. Daarbij breidden de koeriersdiensten zich verder uit. De aparte taak van het wegbrengen van ondermeer Geallieerde vliegers werd vrijwel teniet gedaan door de overvallen van de bezetter op illegale pensions of door verdere arrestaties. Dit werk werd daardoor op een enkele uitzondering na zowat stopgezet. Het sociale steunwerk daarentegen bleef voortgaan, totdat België werd bevrijd. De vele arrestaties eisten hun tol. We noemden reeds David Verloop. Velen keerden nimmer terug: Fr. Jordens, Nijkerk, Nauta om een paar namen te noemen. Anderen vonden hun heil in Frankrijk. Ook Dominee ten Kate en zijn neef ten Kate werden gearresteerd, maar keerden gelukkig weer terug. Het onderhavig rapport noemt minstens 45 namen, teveel om in dit artikel te verwerken (wegens plaatsgebrek). Veel raakpunten uit dit rapport vindt men weer in het boek van Jean Weidner, geschreven door Herbert Ford "Flee the Captor", of "Vlucht naar de Vrijheid", met voorwoord door Dr. W. A. Visser 't Hooft. Dit boek is reeds lang sinds jaren geleden, uitverkocht. Soms vindt men een exemplaar bij een 2e hands boekhandel.

Ondanks de vele tegenslagen, de heldhaftige opofferingen, de vele verliezen in de rangen van het onderhavige verzetscomité, werden **alleen al** in augustus 1944 ongeveer 400 personen sociaal en financieel gesteund. Daarbij werden ongeveer 200 personen op weg naar het Zuiden - naar de uiteindelijke vrijheid - geholpen. Ook werden levensmiddelen pakketten naar Joodse organisaties en gezinnen gestuurd. Vele honderden mensen werden door het Comité op efficiënte wijze geholpen. Ondanks grote verliezen en opofferingen heeft dit verzetscomité veel en belangrijk werk verricht, mede dank zij particuliere giften voor een ziekenkas bijv. alsook dankzij de financiële steun van de Nederlandse Regering te Londen (Via Bern).

Het rapport van het Comité werd gedateerd 27 september 1944, en werd ondertekend door: Ds. A. G. B. ten Kate (Ned. Herv. predikant te Brussel), verder J. Verhagen (Administrateur Délégué Soc. Belge de Banque te Brussel), E. Regout (Secr. Général Cie des Mines, Minerais et Métaux), en G. van Schaardenburg (Admin. Délégué S. A. Belge Elliot Fisher te Brussel). Deze leiders hebben de oorlog kunnen overleven, zij het dat Dominee ten Kate niet lang van betere tijden heeft mogen genieten. Vol eerbied denk ik terug aan hem; aan Frits Jordens die ons met ons achternichtje Macclaine Pont bezocht, aan Jacques Verhagen en aan anderen.

Nogmaals gebrek aan plaatsruimte en bovendien gebrek aan gegevens over de taken van al de in het rapport genoemde namen nopen mij tot beperking van dit artikel. Maar wellicht moge dit uittreksel uit een bescheiden rapport, van bescheiden verzetsstrijders een **eresaluut** zijn aan hen allen, die hun leven opofferden, die zich geweldig van hun taken hebben gekweten, aan hen die de oorlog maar kort overleefden, en tenslotte aan hen die - dan veelal - met een afschuwelijke oorlogsherinnering verder moest leven.

Sam G. Timmers Verhoeven

IN HET SPOOR VAN EEN HISTORISCHE ENGELANDVAARDER

In het artikel van de SCHAKEL de datum april 1988 van de hand van onze oud-Voorzitter F. Th. Dijkmeester over "Historische Engelandvaarders", blijkt opnieuw de Nederlandse invloed van weleer alom in Engeland, ook in Ierland en elders in de wereld.

Met de Engelandvaart van Stadhouder Willem III en Mary Stuart kwamen niet alleen onze Vloot, ruiters en voetvolk, alsook kunstenaars uit Nederland - maar eveneens historische bevelhebbers mee naar Engeland en Ierland.

Wij denken bijvoorbeeld aan de Graaf van Solms die met zijn Nederlandse "Blauwe Garde" het Iers-Franse leger aan de rivier de "Boyne" bij "Drogheda" in Ierland hielp verslaan. Zeer tot ongenoegen van Jacobus II - de schoonvader van Willem III.

Een ander echter zeer bekwaam en opmerkelijk militair die aan deze Engelandvaart meedeed was **Godard Van Reede-Ginkel**. Godard van Reede (ook wel geschreven van Rheede) huwde in 1666 de erfdochter van "Middaghten" in de Steeg, Ursula van Raesfelt. Deze Godard was als militair zo bekwaam dat hij uiteindelijk opklom tot veldmaarschalk.

Als Luitenant-Generaal vergezelde hij Willem III naar Engeland en zegevierde hij in de slag aan de "Boyne" en veroverde hij onder andere "Athlone". Dit leverde hem de grafelijke titel op van de "Earl of Athlone".

De Van Reede's gaan weer terug naar "Middaghten" dat later eigendom wordt van de familie Bentinck. Het gecombineerde familiewapen staat boven de ingang. Het hotel "Het wapen van Athlone" in de Steeg (Gem. Rheden) herinnert nog aan Godard. Wegens gebrek aan nageslacht in de rechte lijn na de zoon van Reinier, werd de titel dan beëindigd. Deze wordt echter na enige tijd weer toegekend via de "von Teck"-familie aan de zoon van Hertog von Teck en Mary Adelaïde, Prinses van Groot-Brittannië en Ierland. Deze Alexander Earl of Athlone maakte ook weer een opmerkelijke militaire carrière. Hij werd Gouverneur Generaal van de Unie van Zuid-Afrika, en later van Canada. Hij is gerelateerd aan Koning George VI van Engeland en aan Koningin Emma. Na W.O. II zag men nog regelmatig een Earl of Athlone bij de "Horse Guards" t.g.v. "trooping the colours" bij Buckingham Palace op de verjaardag van Queen Elisabeth.

Maar daarmee houdt het andere spoor of de naam van Van Reede niet op. Andere familieleden verspreidden zich over de aardbol. Hendrik Adriaan van Reede tot Drakenstein verbleef in de 17e eeuw in Ceylon, werd Gouverneur van Malabar, verbleef in voormalig Nederlands Indië en werd Commissaris Generaal der Oost-Ind. Cie. Hij had geen legitieme nakomelingen.

Andere Van Reede's trokken weer naar Zuid-Afrika, al eind 17e eeuw. Baron Pieter van Reede stichtte er het plaatsje "Oudtshoorn". Een familie Van Reede heeft daar een struisvogel-farm, en de hoofdstraat heet "Baron van Reede Avenue". Sporen te over. Commissioner voor de V.O.C. Baron van Reede, in de Kaap, schonk een "homestead" aan de Gouverneur Simon van der Stel (vandaar dus Stellenbos en wijnstreek), die het op zijn beurt "Constantia" noemde, naar een dochter van genoemde Van Reede. "Great Constantia" - Kaapstad, is een bekende wijn-estate (heerlijke wijn!).

Tenslotte kwam een familie Van Reede van Oudtshoorn in 1919 met pensioen uit het voormalige Nederlands-Indië, terug naar Nederland. Zij verwierf bekendheid in het binnenlands Bestuur op Java.

Het is dus alleen in Zuid-Afrika, dat de naam veelvuldig voorkomt. Zij hebben daar zeker aan hun nakomelingen gewerkt, en hebben degelijk wel bijgedragen tot de geschiedenis van de Kaapprovincie in Zuid-Afrika.

Hoewel zij allen parallel-takken zijn van onze oorspronkelijke Godard van Reede, - een historische Engelandvaarder - kan men wel zeggen dat hij vele sporen heeft nagelaten.

Met erkentelijkheid aan onze oud-Voorzitter, aangezien zijn artikel over "historische Engelandvaarders" mij op het idee bracht om over de Van Reede's te schrijven.

Sam G. Timmers Verhoeven.

Veel reüniegangers zullen zich nog herinneren dat de in Tasmanië woonachtige Engelandvaarder Rudy Zeeman, op onze Reünie te Soesterberg in 1982 aan onze Beschermheer een schilderij aanbood "Pyreneeënroute - januari 1944", een kunstwerk dat door Rudy was vervaardigd.

Hoewel het Paleis Soestdijk niet zo'n klein optrekje is, bleek het moeilijk een geschikte plaats te vinden voor het schilderij. Gedurende enkele jaren is naarstig gezocht naar een juiste bestemming voor deze Engelandvaarders herinnering.

Dat zoeken heeft uiteindelijk geleid tot het besluit van Z. K. H. om het schilderij aan te brengen in het Nederlands Nationaal Oorlogs- en Verzets Museum te Overloon. Per brief van 24 februari 1988 heeft de heer E. Vernèdde, particulier-secretaris van de Prins, Rudy Zeeman van dit besluit op de hoogte gesteld.

Zo kunnen de vele tienduizenden bezoekers die jaarlijks een kijkje komen nemen in dat museum, het produkt van Rudy Zeeman uit Tasmanië bewonderen en kennis nemen van een stukje Engelandvaarders geschiedenis.

FMB

BOEKBESPREKING

DE AAL VAN ORANJE

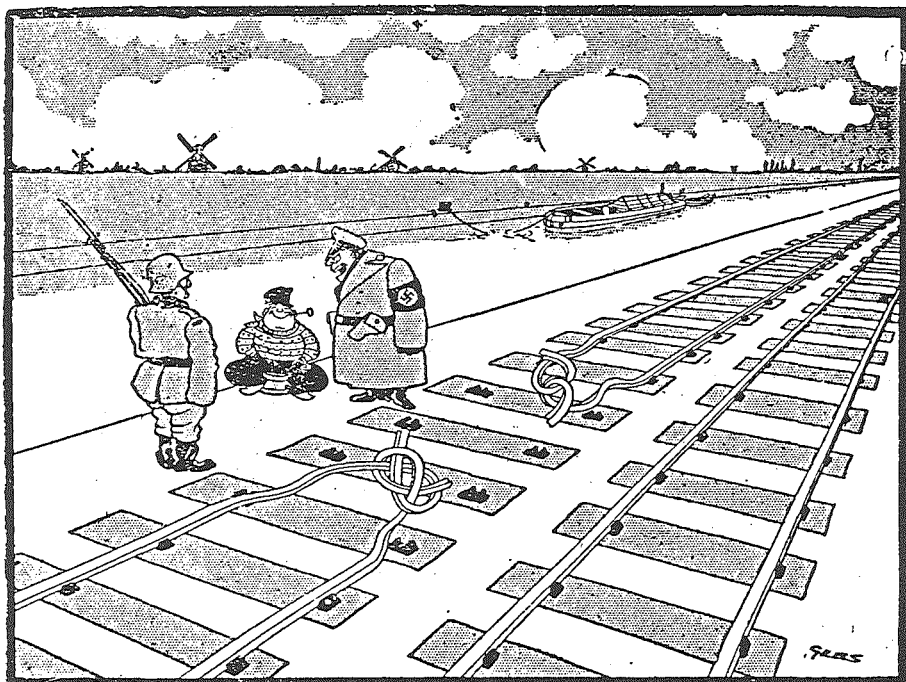
Een tot voor kort weinig bekende Engelandvaarder, **Pater Lodewijk Bleys**, heeft na vele jaren de eer gekregen die hem toekomt.

De Limburgse journalist en auteur van enkele andere boeken over het verzet in het zuiden van het land, Jan van Lieshout heeft tot kort geleden een biografie van deze in Limburg wél bekende verzetsheld het licht doen zien.

Een héél dik boek (528 pagina's en 170 foto's) bevat een schat aan zeer gedetailleerde gegevens over het leven van deze pater en zijn grote rol in het Limburgse verzet. Ook al degenen die op een of andere wijze, direct of indirect met "Lodewijk" (zo luidde zijn verzetsnaam) te maken hebben gehad, in Limburg, op zijn tocht via België, Frankrijk naar Zwitserland, zijn opvallend verblijf aldaar en vervolgens via Frankrijk en Spanje naar Engeland, worden uitvoerig besproken, op bijna encyclopedische wijze. Hierdoor wordt het wel lastig om bij het lezen van het boek, de draad van het verhaal vast te houden. Ook veel Engelandvaarders en hun helpers, die pater Bleys op zijn weg ontmoette, komen in het boek voor. Aan de hand van talloze interviews met betrokkenen en uitvoerig archievenonderzoek, is een standaardwerk tot stand gekomen waarvoor de schrijver vele jaren nodig heeft gehad. Dus niet zomaar een vluggerijtje.

Opvallend is dat ontelbaar vele facetten van het "Roomse Verzet", waarvoor in de boeken van Dr. L. de Jong geen plaats was ingeruimd, aan de openbaarheid zijn prijsgegeven. Voor De Jong op het pijnlijke af! "Ich habe es nicht gewußt..." kan moeilijk door De Jong worden aangevoerd. De Parlementaire Enquête Commissie van vlak na de oorlog, heeft wel degelijk deze episoden nauwkeurig behandeld. Het is te loven dat Van Lieshout de vele lacunes in het Nationale Historische verslag, met zijn boek heeft opgevuld. Het zou te ver voeren op deze plaats het verhaal van "Lodewijk" zelfs in sterk bekorte vorm, weer te geven. Nogmaals gezegd, een zeer interessant boek, maar helaas door zijn gedetailleerdheid, moeilijk leesbaar. In zijn functie van Aalmoezenier van de Staf van Prins Bernhard, kwam Pater Lodewijk Bleys, op 39-jarige leeftijd door een ongeluk met een legerjeep, in augustus 1945, om het leven. Het boek, dat voorzien is van een uitgebreide bronnenvermelding, bibliografie en namenregister, werd uitgegeven door de Uitgeverij van Spijk BV te Venlo en is in de winkel verkrijgbaar voor f49,50.

FMB

„En jij weet natuurlijk van niks.”

(Reynolds News)

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND Stichting Genootschap Engelandvaarders.
Aanvulling no. 2 per 1 september 1988 toe te voegen aan de
nieuwe adressenlijst van 15 april 1988.

OVERLEDEN

G. C. Bijl de Vroe
F. M. Boluijt
M. J. Mandos

Leusden
Bergen op Zoom
Eindhoven

NIEUW TOEGETREDEN

Besten, G. den,	Columbus Ave. 788 Apt. 2-0	NY 10025	New York, U.S.A.
Eeghen, J. J. van,	Van Breestraat 174	1071 ZX	Amsterdam
Gutteling, M.,	Los Robles Drive 8	CA 94901	San Rafael, U.S.A.
Meijer, B. H.,	Hoofdstraat 33	2171 BT	Sassenheim
Park, I.,	Heerenisstraat 14	4323 LS	Ellemeet
Westerhout, A. M.,	Hazenboslaan 19	2341 SE	Oegstgeest

VERHUISD

Brink, F. van den,	Hidalgolaan 19	1701 BN	Heerhugowaard
Faber, E. D. W.,	Annesbrook Drive	T5N 2N3	Edmonton
Fremery, H. de,	Postbus 53326	2505 AH	Alberta, Canada
Gutteling, C.,	Emerald Isle 5 Belmont Gardens	4051	's-Gravenhage
Hagen, J.,	Krooswijkhof 37	1083 JB	La Lucia
Kloots, S.,	Krooswijkhof 35	1083 JB	Zuid-Afrika
Kremer, W. F.,	Covell Road 8602	MD28042	Amsterdam
Luykenaar, J. H.,	142 street 9823	T5N 2N3	Dickerson, U.S.A.
Otten, D. L.,	Stevartse Molen 53	5612 DV	Edmonton
Rooy, H. W. S. M. van,	King Street West 216	K9A 2N1	Alberta, Canada
Ruys, J. A.,	Laan van Vollenhove 2419	3706 HG	Eindhoven
Veugeliers, P. H.,	De Kaanjelaan 24	6049 KT	Cobourg, Ont.
Steenwijk, W. J. Baron de Vos van,	"De Gelder", Zandhuisweg 1	8131 SP	Canada
Wertheim, P.,	Downlands 15, Two Mile Ash	Milton Keynes	Zeist
Wilderink, F. J.,	Henri Dunantlaan 100	4334 BD	Herten
			Wijhe
			Verenigd Koninkrijk
			Middelburg

AANVULLINGEN EN WIJZIGINGEN

Jonge, H. G. de RMWO	(eerder opgenomen als Young) Ring 160	3343 CR	Hendrik Ido Ambacht
Spoke, C.,	Kalview Drive 8407, Vernon	V1B 1W9 BC	Canada

Wie kan ons helpen aan het adres van ondergenoemde Engelandvaarders?
Adres (met laatste ons bekende woonplaats) thans onbekend:

Binnenkamp, D. C. ?
Hazelzet, G. A. M. ?
Lemmens, V. C. ?
Ramondt, D. J. K. M. ?
Vollaerts, M. A. J. ?

ADRESWIJZIGINGEN OF CORRECTIES GAARNE AAN:

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes	Hanedoesstraat 57
	2597 XD 's-Gravenhage
	Tel. 070-240447